

Яцкова Каріна Володимирівна
Іванов Микола Семенович

Стратегічні вектори європеїзації України

УДК 321

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-5.17>

Стаття поширюється на умовах ліцензії
CC BY 4.0

Яцкова Каріна Володимирівна
магістрант
Чорноморського національного
університету імені Петра Могили
вул. 68 Десантників, 10, Миколаїв,
Україна
ORCID: 0009-0001-0615-0347

Іванов Микола Семенович
доктор політичних наук, професор,
професор кафедри журналістики
та політології
Чорноморського національного
університету імені Петра Могили
вул. 68 Десантників, 10, Миколаїв,
Україна
ORCID: 0000-0002-2742-7288

Статтю присвячено аналізу стратегічних векторів європеїзації України в сучасних умовах. Актуальність теми пов'язана з тим, що на сьогодні питання європеїзації є одним із ключових чинників у економічному, політичному та соціокультурному розвитку країн, розташованих на європейському континенті. Адекватне розуміння теоретичних характеристик процесу європеїзації формує основу для визначення стратегічних векторів розвитку України у європейському напрямку. Переймаючи досвід країн ЄС, які спроміглися «континент воєн» перетворити на простір стабільності, розвитку та поваги до прав людини, Україна отримує унікальний шанс не тільки відновитися у післявоєнний період, а й перетворитися на одну з найрозвинутіших країн Європи.

В статті окреслено, мету і завдання дослідження, які полягають у спробі здійснити теоретичний аналіз поняття «європеїзація» та систематизувати існуючі підходи до розуміння даного процесу, визначити стратегічні вектори європеїзації України. Застосовано наступні методи дослідження: загальнонаукові – аналіз і синтез (при характеристиці існуючих загальних уявлень про процес європеїзації), порівняння (для аналізу основних теоретичних підходів до розуміння суті поняття «європеїзація») та спеціальні, а саме: інтегративний підхід та вторинний аналіз результатів соціологічних досліджень та ін.

На основі аналізу зарубіжних та вітчизняних підходів до розуміння європеїзації узагальнено її значення як складного процесу, в якому країни, що прагнуть зближення з Європейським Союзом, цілеспрямовано адаптують свою політику, структури управління та суспільні засади до європейських стандартів.

Особлива увага у статті приділена процесу європеїзації, який для України визначається стратегічними векторами, які знаходять свій вираз у різних сферах та формують траєкторію руху країни в європейському контексті. Звернено увагу на стратегічні орієнтири у політичній сфері, які задля збереження та зміцнення незалежності країни повинні бути спрямованими на формування політичної асоціації з Європейським Союзом.

У статті, також, розкриті стратегічні вектори в економічній, геоekonomічній сферах, у контексті національної безпеки, у соціокультурному напрямку та в системі формування цінностей.

Ключові слова: європеїзація, Європейський Союз, Україна, стратегічні вектори, європейська інтеграція.

Вступ. На сьогодні питання європеїзації є одними із ключових у економічному, політичному та соціокультурному розвитку країн, які розташовані, як на європейському континенті, так і загалом в світовому просторі та постійно перебувають в стані геополітичних турбуленцій і постійних змін. Процеси подальшої інтеграції в Європейський Союз (далі – ЄС) суттєво впливають на формування національних інтересів та стратегічних мотивацій, визначаючи подальший курс держав, які йдуть по шляху європейської співпраці та ідентичності.

Аналіз прагматичних викликів для процесу подальшої європеїзації, з якими зіткнулися країни, що наразі входять до складу ЄС та ретельний аналіз їхніх досягнень і методології, може сприяти виокремленню потенційних можливостей і перешкод, що мають місце на цьому шляху в Україні та у її прагненні приєднатися до євроінтеграційного процесу.

Загальне розуміння теоретичних основ європеїзації не лише відкриває перед нами комплекс концепцій та теорій, що визначають цей процес, але й формує основу для розуміння стратегічних векторів розвитку України у європейському контексті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Слід відзначити значну увагу дослідників до питань європейської інтеграції та європеїзації загалом. Серед зарубіжних авторів слід відзначити публікації, які належать Т. А. Бьорзелю, П. Мюллеру, А. Ньюману, К. Джеффрі, Т. Банчоффу, В. В. Пауеллу, Д. Аллену, Ж. Делору, С. Дюку, Х. Дейкстра, Т. Ріссе та ін.

Серед вітчизняних науковців, які досліджують процеси європеїзації, європейської інтеграції в теорії політології, слід відзначити наукові праці Н. Колісніченко, В. Ломака, Б. Ференса, Є. Савельєва, Л. Демченко, О. Тулай, Ю. Семенюк, Д. Міхеля, М. Мілової, О. Димова та інші.

Мета та завдання. Метою та завданнями даної статті є спроба здійснити теоретичний аналіз поняття «європеїзація», систематизувати основні підходи до розуміння даного процесу та визначити можливі стратегічні вектори європеїзації України.

Методи дослідження. Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань були застосовані наступні методи дослідження: загальнонаукові – аналіз і синтез (для формування загального уявлення про процес європеїзації), порівняння (для аналізу основних теоретичних підходів до розуміння

суті поняття «європеїзація»), а також вторинний аналіз результатів соціологічних досліджень та ін.

Особливої уваги заслуговує інтегративний підхід, що використаний для аналізу стратегічних векторів європеїзації України. У даному підході поєднані елементи різних теоретичних парадигм та такі методологічні принципи, як багатовимірність, системність, контекстуальність, динамічність та практична орієнтованість, що дозволяє виявити складні взаємозв'язки між процесом європеїзації та національною безпекою, проаналізувати як виклики, так і можливості інтеграційних процесів.

Результати. Термінологічно європеїзація визначається як «посилення взаємозв'язку», «зближення», що передбачає процес інтенсифікації, ущільнення або посилення якостей певного зв'язку [6, с. 54]. Проте у розумінні самого процесу європеїзації ми виділяємо ряд різноманітних підходів.

Британський політолог Р. Ладреху (R. Ladrech) одним з перших дав визначення поняттю європеїзації на початку 1990-х років. (про це, зокрема, зазначає українська дослідниця О. Радишевська у своїй статті «Генезис поняття «європеїзація»: загальногуманітарний та правовий дискурс»). Так, на шпальтах «*Journal of Common Market Studies*» у 1994 році Р. Ладреху тлумачить сутність європеїзації як «процес трансформації форм творення національної політики, посилення якої відбувається внаслідок і відповідно до того, як економічний та політичний розвиток Європейського Співтовариства на національному рівні стає частиною процесу ухвалення рішень» [8, р. 167].

Р. Вонг (R. Wong), сингапурський професор, виокремлює п'ять основних шкіл, де феномен європеїзації є предметом аналізу. Зокрема, представники першої школи тлумачать європеїзацію як національну адаптацію (зміни «зверху вниз» – із наднаціонального на національний рівень); другої – як проєкцію національної політики (зміни «знизу вгору» і горизонтально, передача влади на наднаціональний рівень); третя школа інтерпретує європеїзацію як реконструкцію ідентичності (зміни «зверху вниз», соціалізація еліти); прихильники четвертої школи розглядають цей процес як модернізацію (зміни «зверху вниз», вестернізація, демократизація); і, нарешті, прибічники п'ятої школи – як політичний ізоморфізм (зміни «знизу вгору» і горизонтально, трансфер політики) [8, с. 166–167].

При цьому, варто зауважити, що загалом всі дослідники сфокусовані на двох рівнях – національному і наднаціональному, де на першому відбувається переорієнтація національної політики, а на другому – створюються, функціонують і розвиваються європейські структури управління.

Отже, європеїзацію можна представити як рамкову концепцію, яка на основі взаємності пов'язує і зовнішні, і внутрішні аспекти розвитку європейської інтеграції.

Вітчизняні дослідники, зокрема Д. Міхель (тотожну думку мають також І. Беца та Л. Шереметьєва [1, с. 36–39]), визначає «європеїзацію» як «побудову, інституціоналізацію і поширення офіційних та неофіційних процедур, правил, політичних стилів і спільних норм та вигод, які були вперше визначені, консолідовані в процесах ЄС та Ради Європи, а потім включені в логіку вітчизняних політичних внутрішніх структур і державної політики на шляху інтеграції країни до Європейського Союзу» [7, с. 25].

О. Рудік під європеїзацією пропонує розуміти зміни, що охоплюють усі сфери суспільного життя держав-кандидатів та держав-членів під впливом євроінтеграційних процесів. На його думку, динаміка європеїзації може бути усвідомленою на основі обмеженої групи звичайних процесів змін, які є взаємно доповнюють один одного й добре відомі в інших системах управління.

Водночас, О. Рудік звертає увагу на те, що приклад ЄС ілюструє те, як до неочікуваних результатів можуть привести звичайні процеси [9, с. 6; 11].

А. Семенович вважає європеїзацію процесом адаптації до інституційних реалій ЄС країн-кандидатів. Даний процес сприяє скороченню наявних розбіжностей з країнами-членами. А ключову мету європеїзації автор бачить у тому, щоб забезпечити інтеграцію країн, які претендують на вступ до ЄС, і гарантувати їх стабільне функціонування в нових умовах» [11, с. 237].

Таким чином, термін «європеїзація» розуміється як складний процес, в якому країни, що прагнуть зближення з ЄС, цілеспрямовано адаптують свою політику, структури управління та суспільні засади до європейських стандартів. Процес європеїзації для України визначається стратегічними векторами, які, виявляючись у різних сферах, формують траєкторію руху країни в європейському контексті.

У політичній сфері стратегічні вектори європеїзації України спрямовані на зміцнення демократії та демократичних інститутів, приведення у відповідність до норм ЄС законодавчої бази, удосконалення механізмів управління.

Проте, у сфері політики поєднання національного суверенітету і наднаціональної інтеграції вимагає делікатного балансу для забезпечення стабільності всередині країни і водночас сприяння зближенню з європейськими політичними цінностями.

Сьогодні, в умовах російської агресії, задля збереження та зміцнення незалежності України найважливішим стратегічним національним інтересом України у політичній сфері є формування політичної асоціації з ЄС.

Дипломатична підтримка незалежності та територіальної цілісності української держави, засудження РФ як агресора, введення економічних

санкцій проти Росії, є хоча й недостатніми, якщо спиратись на зобов'язання провідних західних держав, проте все ж сприяють стримуванню російської агресії і дозволяють відтягнути час для здійснення реформ всередині країни, посилення обороноздатності та зміцнення української армії.

Як зазначає В. Пасічник, нові геополітичні умови, в яких перебуває Україна, вимагають формування власних концептуальних підходів, критично оцінюючи та усвідомлюючи вади європейської зовнішньої політики і політики безпеки, враховувати новітні цивілізаційні загрози та виклики. Некритичне сприйняття концептуальних підходів європейських країн в умовах існуючих небезпек та сліпе копіювання західних моделей може згодом привести до втрати Україною державності [10, с. 142].

Стратегічні вектори у сфері економіки знаходять свій вираз у проведенні структурного реформування, укладенні торговельних угод та ініціатив з модернізації, спрямованих на наближення та приєднання економічного ландшафту України до економічного ландшафту ЄС. Стратегічні міркування, у цій сфері, мають враховувати такі виклики, як економічна вразливість, вплив динаміки світового ринку та необхідність сталого зростання, які в рамках європеїзації впливають на економічну орієнтацію країни.

У геоекономічній сфері в контексті зміцнення національної безпеки процес європеїзації відкриває для України наступні стратегічні можливості:

- інтеграція до європейських виробничих ланцюгів. Посилення тенденцій до рещорингу та ніаршорингу внаслідок російської агресії та пандемії COVID-19 сприяють залученню України до виробничих ланцюгів Європи [14];
- географічна близькість, наявність кваліфікованої робочої сили та промислового потенціалу забезпечують Україні привабливість для перенесення виробництва з Китаю та інших країн;
- розвиток стратегічних секторів в економічній сфері, що передбачає розвиток оборонно-промислового комплексу (інтеграція до системи оборонних закупівель країн ЄС), енергетичного сектору (відновлювана енергетика, модернізація інфраструктури), ІТ-сектору (інтеграція до цифрової екосистеми ЄС), агро-продовольчого сектору (диверсифікація експорту, якість продукції) та ін.;
- доступ до фінансових ресурсів та інвестицій, що включає доступ країни до європейських інвестиційних та структурних фондів, програм Horizon та Europe InvestEU, кредитних ресурсів ЄБРР та Європейського інвестиційного банку [15];
- покращення інвестиційного клімату, що сприяє посиленню приватних інвестицій.
- підвищення стандартів та якості життя забезпечить гармонізацію законодавства з ЄС, впровадження європейських стандартів у всіх сферах, підвищення якості життя населення, та позитивно

вплине на національну безпеку та соціальну стабільність [5, с. 78].

У контексті європеїзації України у геоекономічній сфері мова йде не лише про економічні переваги від посилення співпраці з ЄС, але й стратегічні наслідки для національної безпеки, включаючи технологічний суверенітет, енергетичну незалежність та економічну резильєнтність [12, с. 8].

Нарешті, стратегічні вектори європеїзації України у соціокультурній сфері, зокрема у формуванні системи цінностей, через які після війни країна має унікальний шанс не тільки відновитися, а й змінитися. Україна, переймаючи досвід країн ЄС, які свій «континент воєн» перетворили на простір стабільності, розвитку та поваги до прав людини. Адже, відновлення це не лише фізика, це, передусім, справедливість, довіра, людяність, гідність, на яких і будується майбутнє.

Отже, стратегічними ціннісними векторами розвитку України є наступні:

1. Європейські цінності не є абстракцією, це конкретний орієнтир. У статті 2 Договору про Європейський Союз зафіксовані такі цінності, як свобода; рівність; повага до людської гідності; верховенство права; демократія; повага до прав людини, у тому числі й права меншин [2].

Ці цінності не вигадані десь у кабінетах, вони є відповіддю на трагічні процеси ХХ століття: війни, геноцид, тоталітаризм були умовою «нормального» функціонування держави. Саме розуміння ціни, яку заплатила Європа за зневагу до свободи й гідності, сприяло перетворенню даних цінностей на головний капітал ЄС. Україна, також, має всі шанси зробити свій вибір на користь європейських цінностей не декларативно, а через інститути, реформи та нову соціальну угоду [4, с. 68–69].

2. Відбудова України на основі європейських принципів. Сьогодні вже прийнято ряд рішень, які безпосередньо співвідносяться з європейськими цінностями, а саме: боротьба з корупцією; реформа судової влади; посилення прав людини; захист вразливих категорій (ветерани, ВПО, люди з інвалідністю) [19].

Постконфліктна трансформація постає також й викликом переосмислення. Ми повинні визначитись: у відновленні участь чоловіків і жінок є рівною? Чи зберігається культурна пам'ять громад? Чи враховані інтереси української молоді? Чи дотримана справедливість у компенсації втрат людей? Адже європейські цінності вимагають насамперед справедливого ставлення, не просто формування законодавчої бази.

3. Орієнтир на соціальну згуртованість, яку називають «українським бронежилетом на майбутнє» [4, с. 69]. Європейці давно зрозуміли, що найкращою профілактикою нових конфліктів є соціальна згуртованість [13].

Тому освіта має навчати повазі до інших та критичному мисленню; культура – не роз'єднувати, а підтримувати діалог; місцева влада – не лише керувати, а й слухати. У даному контексті в українській відбудові має бути враховане: справедливий перерозподіл ресурсів; залучення до прийняття рішень громад; підтримку тих, хто втратив віру у справедливість.

4. Довіра як основа реконструкції. Досвід повноцінної Європи свідчить, що після Другої світової війни, коли Західна Європа була зруйнована, плани на її відновлення, наприклад, план Маршалла, передбачали не тільки фінансову допомогу, а й включали співпрацю між країнами, створення правових механізмів, інституційну трансформацію. Важливою була ідея єдності через спільні цінності [18].

Адже жодна відбудова не є повною, якщо немає системного підходу до перегляду соціальних інститутів, якщо народ не довіряє державі і відсутня прозорість у державній політиці.

5. Відновлення на основі справедливості: перехідне правосуддя. Через механізми так званого перехідного правосуддя Європа має досвід подолання воєнних травм: інституційні реформи, встановлення історичної правди; визнання злочинів; компенсація жертвам тощо [17].

Спираючись на європейський досвід Україна має не просто покарати воєнних злочинців, а вести чесний діалог у суспільстві: про втрати, про колаборацію, про майбутнє. Довіри не буде без правди, а нової країни – без довіри.

6. ЄС як партнер у відновленні. Уже сьогодні Європейський Союз надає допомогу на мільярди євро; консультує уряд країни щодо проведення реформ; для українських студентів, громад, бізнесу відкриває програми [16].

Допомога ЄС вимірюється не тільки грошима, вона полягає також у формуванні структур, що базуються на відкритості, рівності, прозорості. І саме цим важливо скористатися Україні – не лише як реципієнтці допомоги, а як партнерці в побудові нової Європи.

До речі, Україні прогнозують вступ до ЄС у найближчі 3–5–10 років. Такою є думка експертів, а це – народні депутати, науковці, викладачі закладів вищої освіти, представники міністерств, державних і неурядових дослідницьких структур, регіональних органів влади, незалежні експерти (86 осіб), які брали участь в опитуванні, проведеному Центром Разумкова з 31 березня до 9 квітня 2025 року.

Згідно з результатами цього опитування, більшість опитаних експертів (83,7%) дає позитивну (позитивно – 24,4%; радше позитивно – 59,3%) оцінку діям української влади на шляху до європейської інтеграції. Проте вважають, що найбільшими перешкодами на цьому шляху постають такі

чинники, як: внутрішні проблеми в Україні (незадовільна боротьба з корупцією і недостатні темпи реформ) (80,2%); широкомасштабна агресія Росії, окупація окремих територій, людські та соціально-економічні втрати (67,4%); гальмування з боку Угорщини євроінтеграції України (34,9%); негативні геоекономічні та геополітичні тенденції у світі (33,7%); ускладнення в ЄС внутрішньої соціально-економічної ситуації (29,1%) [3].

Висновок. Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, можна дійти наступних висновків.

Перше. У зарубіжному та вітчизняному дискурсах існують різноманітні трактування процесу європеїзації, проте, узагальнюючи ці підходи, можна зазначити, що під європеїзацією розуміється складний процес, в якому країни, що прагнуть зближення з Європейським Союзом, цілеспрямовано адаптують свою політику, структури управління та суспільні засади до європейських стандартів.

Друге. Процес європеїзації для України визначається стратегічними векторами, які, виявляючись у різних сферах, формують траєкторію руху країни в європейському напрямку.

У політичній сфері стратегічні вектори європеїзації України спрямовані на зміцнення демократії та демократичних інститутів, приведення у відповідність до норм ЄС законодавчої бази, удосконалення механізмів управління. Найважливішим стратегічним національним інтересом України у політичній сфері є формування політичної асоціації з ЄС.

В економічній сфері стратегічні вектори виявляються у проведенні структурних реформ, для наближення економічного ландшафту України до економічного ландшафту ЄС. Щодо геоекономічної сфери в контексті зміцнення національної безпеки, то процес європеїзації відкриває для України інтеграційні стратегічні можливості, включаючи технологічний суверенітет, енергетичну незалежність та економічну резильєнтність.

У формуванні системи цінностей стратегічні вектори України спрямовані не тільки на післявоєнне відновлення країни, але й її перетворення. Отже, стратегічні ціннісні вектори України передбачають формування довіри, забезпечення справедливості та гідного життя в українському соціумі.

Третє. Шлях України до європеїзації – це складний і цілеспрямований процес, що охоплює політичний, економічний і соціокультурні виміри. Дотримання балансу між гармонізацією правових рамок, зміцненням демократичних інститутів та узгодженням з економічним ландшафтом ЄС відбиває складний багатоманітний підхід, який при одночасному прагненні до європейських цінностей та норм надає пріоритет національному суверенітету.

І, останнє. Для України шлях європеїзації є незворотнім. У відповідності до результатів згаданого вище опитування Центра Разумкова навесні

цього року, країна має неодмінно стати членом ЄС. Більшість опитаних позитивну оцінку діям української влади на шляху європеїзації, попри перешкоди, які Україна поступово долає.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Беца І., Шереметьєва Л. Основи поняття «європеїзація» та його сенс у сучасному суспільстві. Європеїзація публічного адміністрування в Україні в контексті європейської інтеграції: матеріали наук.-практ. конф., м. Дніпропетровськ, 17 груд. 2009р. Дніпропетровськ, 2009. С. 36–39.

2. Договір про Європейський Союз (стаття 2). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/UK/TXT/?uri=CELEX%3A12012M002>

3. Коли Україна вступить до ЄС та які основні перешкоди: результати опитування експертів. ZMINA. 2025. 7 травня. URL: <https://zmina.info/news/koly-ukrayina-vstupyt-do-yes-ta-yaki-osnovni-pereshkody-u-czentri-razumkova-prezentuvaly-rezultaty-opytuvannya-ekspertiv/>

4. Кулаківський Артем. Європейські цінності як основа постконфліктної трансформації: досвід ЄС для відновлення українського суспільства. Євроінтеграційний дизайн: стратегії відновлення України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 6 трав. 2025 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи, М. С. Орлів. Київ: ННІ ПУДС КНУ, 2025. С. 68–70.

5. Логвиненко Сергій. Геоелекономічні аспекти євроінтеграційної стратегії України в контексті зміцнення національної безпеки. Євроінтеграційний дизайн: стратегії відновлення України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 6 трав. 2025 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи, М. С. Орлів. Київ: ННІ ПУДС КНУ, 2025. С. 76–80.

6. Мілова М. І., Димова О. В. Європеїзація як процес: сучасні тенденції та виклики. *Науковий журнал «Політикус»*. 2024. Випуск 4. С. 53–56.

7. Міхель Д. О. Визначення поняття процесу «європеїзація» та його вплив на сучасне суспільство. *Наукові праці Чорноморського державного університету ім. П. Могили*. Сер.: Політологія. 2011. № 150, Т. 162. С. 22–25.

8. Радишевська О. Р. Генезис поняття «європеїзація»: загальногуманітарний та правовий дискурс. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Випуск 5, том 2.

9. Рудік О. Європеїзація як процес та предмет досліджень. Європеїзація публічного адміністрування в Україні в контексті європейської інтеграції: матеріали наук.-практ. конф., м. Дніпропетровськ, 17 груд. 2009 р. Дніпропетровськ, 2009. С. 6–10.

10. Пасічник Василь. Політична асоціація між Україною та Європейським Союзом: проблеми реалізації. Ідея Європи в суспільному дискурсі сучасної України: монографія / від. ред. Ігор Соляр, упоряд. Олег Муравський, Михайло Романюк; Національна академія наук України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2019. 312 с. С. 139–149.

11. Семенович А. Вступ у ЄС як чинник трансформації країн-кандидатів з Центральної і Східної

Європи. *Слов'янський вісник. Збірник наукових праць. Серія «Історичні та політичні науки»*. Рівне, 2011. Випуск 11. С. 235–238.

12. Чекаленко Л. Д. Євроінтеграційний процес України: новий контекст. Міжнародні відносини. 2023. № 2. С. 8–19.

13. Council of Europe: White Paper on Intercultural Dialogue (2008). https://www.coe.int/t/dg4/intercultural/source/white%20paper_final_revised_en.pdf European Commission: Social Cohesion in the EU <https://culture.ec.europa.eu/policies/selected-themes/cohesion-andwell-being>

14. European Commission. Reshoring Monitor 2024: Manufacturing Trends in Europe. Brussels, 2024. 124 p. URL: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/9f14e528-de10-41aa-8b4d-01c5848784c8_en?filename=SWD_2024_607_1_EN_Ireland.pdf

15. European Investment Bank. Ukraine Recovery Plan: Investment Framework. Luxembourg, 2024. 148 p. URL: <https://www.eib.org/en/projects/all/20190903>

16. International Center for Transitional Justice (ICTJ) URL: <https://www.ictj.org/>

17. OHCHR: Rule-of-Law Tools for Post-Conflict States: Transitional Justice https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/NationalConsultationsTJ_EN.pdf International Center for Transitional Justice (ICTJ) URL: <https://www.ictj.org/>

18. The Marshall Plan (The U.S. Department of State). URL: <https://history.state.gov/milestones/1945-1952/marshall-plan>

19. «Ukraine-EU: What Has Been Done in Reforms» https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_19_6736 EU-Ukraine Association Agreement. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:22014A0529\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:22014A0529(01)).

REFERENCES:

1. Betsa I., Sheremetieva L. Osnovy poniattia «ievropeizatsiia» ta yoho sens u suchasnomu suspilstvi (2009). [Fundamentals of the concept of «Europeanisation» and its meaning in modern society] Yevropeizatsiia publichnoho administruvannia v Ukraini v konteksti yevropeiskoi intehtatsii materialy nauk.-prakt. konf. Dnipropetrovsk, pp. 36–39 [in Ukrainian]

2. Consolidated version of the Treaty on European Union (Article 2) URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/UK/TXT/?uri=CELEX%3A12012M002>

3. When will Ukraine join the EU and what are the main obstacles: results of an expert survey. ZMINA. 2025. URL: <https://zmina.info/news/koly-ukrayina-vstupyt-do-yes-ta-yaki-osnovni-pereshkody-u-czentri-razumkova-prezentuvaly-rezultaty-opytuvannya-ekspertiv/> [in Ukrainian]

4. Artem Kulakivskyi. European values as the basis for post-conflict transformation: EU experience for rebuilding Ukrainian society. EUROPEAN INTEGRATION DESIGN: RECOVERY STRATEGIES OF UKRAINE. Materials of the international scientific and practical conference (Kyiv, 06 May 2025) General edition by Larysa Komakha, Mariana Orlov. pp. 68–70. [in Ukrainian]

5. Sergii Logvynenko. Geoeconomic aspects of Ukraine's European integration strategy in the context

of strengthening national security. EUROPEAN INTEGRATION DESIGN: RECOVERY STRATEGIES OF UKRAINE. Materials of the international scientific and practical conference (Kyiv, 06 May 2025) General edition by Larysa Komakha, Mariana Orliv. pp. 76–80. [in Ukrainian]

6. Milova Mariia Illivna, Dymova Olena Valentyniwna. Europeanisation as a process: current trends and challenges. Scientific journal «Politicus». 2024. Vol № 4. pp. 53–56. [in Ukrainian]

7. Mikhel D.O. Vyznachennia poniattia protsesu «ievropeizatsiia» ta yoho vplyv na suchasne suspilstvo. (2011). [Defining the concept of 'Europeanisation' and its impact on modern society] Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu im. P. Mohyly. Ser.: Politolohiia. Vol. 150, pp. 22–25. [in Ukrainian]

8. Radyshevska O.R. Henezys poniattia «ievropeizatsiia»: zahalnohumanitarnyi ta pravovyi diskurs. [The Genesis of the Concept of 'Europeanisation': General Humanitarian and Legal Discourse] Naukovi visnyk publichnoho ta pryvatnoho prava. 2019. Vol. 5. [in Ukrainian]

9. Rudik O. Yevropeizatsiia yak protses ta predmet doslidzhen (2009). [The Genesis of the Concept of «Europeanisation»: General Humanitarian and Legal Discourse] Yevropeizatsiia publichnoho administruvannia v Ukraini v konteksti yevropeiskoi intehratsii: materialy nauk.-prakt. konf. Dnipropetrovsk, pp. 6–10 [in Ukrainian]

10. Pasichnyk Vasyl. Politychna asotsiatsiia mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom: problemy realizatsii. Ideia Yevropy v suspilnomu diskursi suchasnoi Ukrainy: monohrafiia / vidp. red. Ihor Soliar; uporiad. Oleh Muravskiy, Mykhailo Romaniuk. Natsionalna akademiia nauk Ukrainy, Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha. Lviv, 2019. 312 p. pp. 139–149. [in Ukrainian]

11. Semenovych A. Vstup u YeS yak chynnyk transformatsii krain-kandydativ z Tsentralnoi i Skhidnoi

Yevropy (2011). [EU accession as a factor in the transformation of Central and Eastern European candidate countries] Slovianskyi visnyk. Zbirnyk naukovykh prats. Seriia «Istorychni ta politychni nauky». Rivne, 2011. Vol. 11. pp. 235–238. [in Ukrainian]

12. Chekalenko, L. D. Yevrointehratsiyni protses Ukrainy: novyi kontekst. Mizhnarodni vidnosyny. 2023, No. 2, pp. 8–19.

13. Council of Europe: White Paper on Intercultural Dialogue (2008). https://www.coe.int/t/dg4/intercultural/source/white%20paper_final_revised_en.pdf European Commission: Social Cohesion in the EU <https://culture.ec.europa.eu/policies/selected-themes/cohesion-andwell-being>

14. European Commission. Reshoring Monitor 2024: Manufacturing Trends in Europe. Brussels, 2024. 124 p. URL: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/9f14e528-de10-41aa-8b4d-01c5848784c8_en?filename=SWD_2024_607_1_EN_Ireland.pdf

15. European Investment Bank. Ukraine Recovery Plan: Investment Framework. Luxembourg, 2024. 148 p. URL: <https://www.eib.org/en/projects/all/20190903>

16. International Center for Transitional Justice (ICTJ) URL: <https://www.ictj.org/>

17. OHCHR: Rule-of-Law Tools for Post-Conflict States: Transitional Justice https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/NationalConsultationsTJ_EN.pdf International Center for Transitional Justice (ICTJ) URL: <https://www.ictj.org/>

18. The Marshall Plan (The U.S. Department of State). URL: <https://history.state.gov/milestones/1945-1952/marshall-plan>

19. «Ukraine-EU: What Has Been Done in Reforms» https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_19_6736 EU-Ukraine Association Agreement. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:22014A0529\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:22014A0529(01)).

Strategic vectors of Ukraine's Europeanization

Yatskova Karina Volodymyrivna

Master's Student

Petro Mohyla Black Sea National University

68 Desantnykiv str., 10, Mykolaiv, Ukraine
ORCID: 0009-0001-0615-0347

Ivanov Mykola Semenovych

Doctor of Political Sciences, Professor,
Professor at the Department of Journalism
and Political Science

Petro Mohyla Black Sea National University
68 Desantnykiv str., 10, Mykolaiv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-2742-7288

The article is devoted to the analysis of strategic vectors of Ukraine's Europeanization in the current conditions. The relevance of the topic is related to the fact that today the issue of Europeanization is one of the key factors in the economic, political, and sociocultural development of countries located on the European continent. An adequate understanding of the theoretical characteristics of the Europeanization process forms the basis for determining the strategic vectors of Ukraine's development in the European direction. By adopting the experience of EU countries that have managed to transform the "continent of wars" into an area of stability, development, and respect for human rights, Ukraine has a unique opportunity not only to recover in the post-war period, but also to become one of the most developed countries in Europe.

The article outlines the purpose and objectives of the study, which are to attempt a theoretical analysis of the concept of "Europeanization" and to systematize existing approaches to understanding this process, as well as to determine the strategic vectors of Ukraine's Europeanization.

The following research methods were used: general scientific methods – analysis and synthesis (in characterising existing general ideas about the process of Europeanisation), comparison (for analysing the main theoretical approaches to understanding the essence of the concept of 'Europeanisation') and special methods, namely: an integrative approach and secondary analysis of the results of sociological research, etc.

Based on the analysis of foreign and domestic approaches to understanding Europeanisation, its meaning is summarised as a complex process in which countries seeking rapprochement with the European Union purposefully adapt their policies, management structures and social foundations to European standards.

The article pays particular attention to the process of Europeanisation, which for Ukraine is determined by strategic vectors that find expression in various spheres and shape the country's trajectory in the European context. Attention is drawn to strategic guidelines in the political sphere, which, in order to preserve and strengthen the country's independence, must be aimed at forming a political association with the European Union.

The article also reveals strategic vectors in the economic and geo-economic spheres, in the context of national security, in the socio-cultural direction and in the system of value formation.

Key words: *Europeanisation, European Union, Ukraine, strategic vectors, European integration.*

Дата першого надходження рукопису до видання: 26.10.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 21.11.2025

Дата публікації: 15.12.2025